

Aleksander B. Skotnicki
**Szpital Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Krakowie
1866-1941**

Stradomskie Centrum Dialogu Kraków 2013, s. 104,
ilustr., ISBN 978-83-7864-496-5

Autorem książki-albumu jest prof. Aleksander Skotnicki, znany hematolog i transplantolog, uczeń i następca prof. Juliana Aleksandrowicza, jako kierownik Katedry Hematologii CM UJ i kontynuator takich jego zainteresowań, jak fotografika, historia medycyny i dzieje krakowskiej społeczności żydowskiej. W wydaniu dzieła wsparcia udzieliły: Gmina Wyznaniowa i Wyższa Szkoła Ekonomii i Informatyki w Krakowie.

Księgę otwiera kalendarium szpitala /1822-1941/. Po nim następują: zwięzły rys historyczny powstania i rozwoju szpitala oraz jego ciekawy dla współczesnego czytelnika regulamin. Z dwu „dodatków” pierwszy, krótki, to spis potraw i napojów, drugi większy – leków stosowanych w szpitalu od września 1903 r. Lektura szczególnie drugiego wzbudza refleksje o zmianach w szpitalnej terapii medycznej.

Powstały w r. 1822 budynek uległ rozbudowie /1832/, w latach 1860-tych powstał nowy gmach /dziś Skawińska 8/ z 50 łózkami internistycznymi. W dalszych latach zostają otwarte specjalistyczne oddziały i ambulatoria. W czasie pierwszej wojny światowej budynki zajmuje wojskowy szpital zakaźny. Po usunięciu szkód w r. 1925 szpital zostaje ponownie otwarty, licząc 150 łózek. Uruchomione są specjalistyczne ambulatoria i pracownie. W 1937 r. zostaje w pobliżu otwarta bóżnica, a w 1939 r. jednopiętrowe ambulatorium i trzypiętrowe skrzydło szpitala od zachodniej strony. W czasie drugiej wojny światowej Niemcy ograbiają szpital, liczący tylko sto łózek. W r. 1941 szpital zostaje przeniesiony do getta, a w budynkach szpitalnych przy ul. Skawińskiej znajduje się skład mebli.

Dalszych szczegółów dostarcza rozdział ze sprawozdaniami z lat 1925-1927. Mówią one o pracy szpitala, ruchu chorych, ważnych wydarzeniach, posiedzeniach naukowych itd. Krótki rozdział przypomina losy lekarzy szpitala w czasie okupacji, a dalszy – wybranych czterech pracowników szpitala: Józefa Oettingera – pierwszego żydowskiego pochodzenia habilitowanego docenta UJ, profesora historii medycyny, Jana Landaua – pediatrę i dyrektora szpitala, wybitnego bakteriologa Filipa Pinkusa i prof. Juliana Aleksandrowicza. Teksty są zaopatrzone w podobizny i reprodukcje niektórych publikacji. Pięć i pół strony zajmuje spis lekarzy krakowskich pochodzenia żydowskiego z r. 1931 /na 623 członków Izby Lekarskiej było ich 253/, podane są specjalności i adresy zamieszkiwania. Dalsze strony wymieniają żydowskie instytucje humanitarne i charytatywne międzywojnia /12/, opieki nad młodzieżą i dziećmi /28/ oraz wzajemnej pomocy /19/ z 1934 r.

Zwięzły opis losów i działalności czterech szpitali getta /1941-1943/ dotyczy: szpitala centralnego, dla rekonwalescentów i nieuleczalnych, dla starców oraz zakaźnego. Osobne zestawienie ukazuje zagładę licznych krakowskich lekarzy żydowskiego pochodzenia /1941-1944/, a wybrana bibliografia zamyka księgę.

Cenny słowny wykład wzbogacają liczne /ponad 80/ reprodukcje dawnych zdjęć budynków, ich wnętrz i otoczenia, pojedynczych i grup osób /głównie lekarzy/ oraz dokumentów i publikacji. Poziom edytorski korzystny, okładka półtwarda, lakierowana.

Autorowi i Wydawcy należy się uznanie za wynik ich trudu. Księgę-album winni poznać zainteresowani dziejami Krakowa, szpitalnictwa miejscowej ludności żydowskiej, jej wybitnymi lekarzami i holokaustem.

HENRYK GAERTNER - KRAKÓW